nostri ihū xpī ⁊ pastoralē ve. di. qm̄ vr̄a res
agit̄ spectās ad illā quā hodie suscepimus
mīam in medio tēpli dei. ¶ Extulimꝰ alijs
ꝟmonibꝰ autoritatē sacri ꝯcilij ⁊ errorē pni
ciosissimū reprobauimꝰ. q̄ scisma fouebat̄
Nūc efferre studeamꝰ ordinare ꝑlatōis hie
rarchicā ptātez / ⁊ assignemꝰ aliq̄ dn̄is ꝑlatꝭ
ꝓ veritatis misericordi subleuatōe fulcimē
ta. Et de q̄tuor ad p̄sens sufficiet. ¶ Ad
reuerendos ⁊ deo amabiles ep̄os spectat
ex officio pastorali ⁊ statu hierarchico q̄ fū
datus ē in iure diuīo cui nullū ius canoni
cū rite intellectū ꝯtradicit q̄ ipi possunt in
suis diocesibꝰ errores in fide ⁊ moribꝰ palaz
erroneos et scādalosos iudicialit̄ ꝯdēnare
⁊ hereticare. hoc est hereticales decernere ⁊
anathematizare autoritate tn̄ subordinata
ad sedē apostolicā ⁊ pticulari circa solā ple-
bem suā. ¶ Ad reuerēdos ⁊ deo amabiles
ep̄os spectat q̄ possint errores qn̄q3 dāna-
re nō enotatis ꝑus iudicialit̄ q̄buslibet er-
rātibus. ¶ Ad reuerēdos ⁊ deo amabiles
ep̄os spectat ex obligatōe suscepti pastoralꝭ
officij cognoscere q̄ p̄cepta moralia decalo
gi cū hoc q̄ sunt de iure naturali canonico
⁊ ciuili. sunt nihilominꝰ de iure diuīo ⁊ de
fide ꝓprie dicta ꝓ q̄to data sunt in scriptu
ra sacra p diuinā reuelatōez ⁊ ordinant̄ ad
vitā eternā p opatōez eoꝝ ex fide spe ⁊ cha-
ritate ⁊ ita sunt assertōnes ipis p̄ceptis op-
posite / iudicio fidei per eos reprobande ⁊c̄
¶ Ad reuerēdos ⁊ deo amabiles ep̄os spe
ctat ex debito pastoralꝭ officij hr̄e ꝑpatione
animi ad defensionē veritatꝭ catholice: etiaz
vsq3 ad mortē / spectat etiā ꝯgnoscē cū greg:
q̄ vtilius scādalū nasci pmittit̄ q̄ veritas
deserat̄. ¶ Postulemus tandem ⁊c̄.
¶ Tantūdē de hac orōe reptū fuit lugdu-
ni in monasterio celestinoꝝ de manu ipius
dn̄i Jo. de gerson ꝯscriptū.

Sermo factus ī loco
sessiōis ꝯcilij generalꝭ ꝯstantieñ. pꝰ nouū re
cessuz pape Jo. xxiij. eodē ꝯcilio anno dn̄i
M. ccccxv. vigilia dn̄ice ramispalmarū.

Ambulate dū lucē habetis vt
nō tenebre vos cōprehēdant.
Jubet hoc xp̄s patres orthodo
xi / patres nō in tabulis ereis vt
olim apud rhomanos sed in libro vite con
scripti. Jubet inq̄ xp̄s originaliter Johā.
xij. ⁊ recitatiue in euāgelio sabbati p̄senti.
vos obediētes audite / ambulate non passi
bus corporis. sed gressibus mentis ambu
late de virtute in virtutē / dum lucem habe
tis / ⁊ qualē lucem? Rn̄deat lux vera cuius
hoc verbū est. Qui sequit̄ me nō ambulat
in tenebris sed habebit lumē vite. ¶ Assis
inuocatus dn̄e ihū p̄clarissime sol iusticie.
dissice terre nebulas ⁊ pondera molis. atq3
tuo splēdore mica. absq3 te enī p̄cipiti mer-
sa ꝓfundo mens habet / ⁊ ꝓpria luce relicta
tendit in externas ire tenebras. Hoc ne fi-
at tu mediatrix / tu aduocata ⁊ exoratrix no
stra supplicit̄ adeūda es virgo gloriosissi-
ma q̄ tui nōis interp̄tatōne tā illumiata q̄
illumiatrix diceris. Et quo lumine? Pror
sus lumīe gr̄e / q̄ sic illumiata es vt dicarꝭ ī
apoc̄. Mulier amicta sole. Hoc tu nob lu-
mē vt infūdas de plenitudie tua. suppliat̄
imploramus salutātes ⁊ dicētes. Aue ⁊c̄.
¶ Ambulate dū lucē habetis vt non tene-
bre vos cōprehēdant. Lux ista est iam dixi
⁊ repeto / lux ista est patres celeberrimi / deꝰ /
qui glorificat̄ in cōcilio sanctoꝝ dicēte ps̄.
Magnus ⁊ terribilis sup oēs qui in circūi
tu eius sunt. cuius hāc tenemus infallibilē
ꝓmissionē. Math. xviij. Ubi duo vel tres
ꝯgregati fuerint in nōie meo / ibi in medio
eoꝝ suz. sicut vidit ps̄. dū cecinit: in cōcilio
iustoꝝ ⁊ in cōgregatōe magna opera dn̄i.
Et magna plane immo ingentia iam vidi
mus in hoc cōcilio iustoꝝ dei opera: spon-
taneā ⁊ vix speratā cessionis viam. Porro
cum ꝓpter semetipm̄ ⁊ vt glorificet̄ fecerit
omnia deus. quo pacto credēdus est p̄cla-
riori celebritate glorificari q̄ in concilio iu
stoꝝ que vera laus ē in ecclesia sanctorum.
¶ Tales vos eē cōuenit orthodoxi ⁊ deo
amabiles pr̄es ac dn̄i vt cōciliū sitis sctōꝝ
⁊ iustoꝝ quos posuit deus in mūdo quasi
vera totidē lumīaria / vos inquit estis lux
mūdi. siquidē in hoc constituti estis alios
purgare illumīare atq3 pficere nūc maxime
cū factus cōuentus iste sacrosanctus / duz
adunatus ē cetus dū cōgregata est ecclesia
vt de machabeis scribit̄ quatinus orarent
⁊ peterēt misc̄diaz a deo. Et vt opitulante
eo decernerent̄ quid facto opus eēt. ¶ Exul
tat animꝰ ꝑfecto leuās in circuitu oculos

et videns oēs istos qui cōgregati sunt tibi
hoc ē ad vtilitatē tuam o popule christiane
cōgaudet admirans spūs meus. ⁊ in hanc
erūpit ecclesiastici cātus vocē. Ciues aplo
rum ⁊ domestici dei aduenerūt hodie por=
tātes facē ⁊ illuminantes patriā dare pacē
gētibus ⁊ liberare populū dn̄i. q̄liter libera
re: exhortādo clamādoq;. ambulate dū lu=
cem habetis vt nō tenebre vos cōprehēdāt
cuius delitie sunt esse cū filijs hoim. ipē te=
nebre diuisionū scismatūq; tenebre tot er=
rorū ⁊ heresū. tenebre demū horride tot vi
ciorū ꝑ ecclesiasticū corpus vasto quodam
turbine miserabilit̄ exūdantiū. ¶ Ambu
late igit̄ dū lucē habetis vt nō he vos te=
nebre cōprehēdāt. Lucē itaq; habetis p̄res
lumiosissimi xp̄m qui vere ē in loco isto vel
emanuel q̄ interp̄tat̄ nobi cū deus cui⁹ hec
est certissima ꝓmissio. Ecce ego vobiscū
sum oībus dieb⁹ vsq; ad ɔsūmatōē seculi.
Deus iste ē q̄ glorificat̄ in cōcilio sanctorū.
magn⁹ ⁊ terribilis sup oēs q̄ in circūitu ei⁹
sunt. ⁊ bn̄ in circūitu tuo dn̄e res oēs eē di
cunt̄. quē tu velut spera intelligibilis cui⁹
centrū vbiq; ē. circūferētia nusq̄. tu vbiq;
es extra nō exclusus. intra nō cōclusus. su=
pra nō elatus. infra nō ꝓstratus. ideo ma=
gnus valde. terribilis gl'iosus ⁊ superaltat⁹
in secula. ¶ Ecce patres orthodoxi q̄ ad
hoc ipm̄ vt glorificet̄ deus ⁊ illustret̄ eccl'a
nunc celeberrima parisieñ. vniuersitas cul=
trix ⁊ amatrix eorū oīm que xp̄iane religio=
nis pietatē que sanā doctrinā respiciūt. ipa
ad exēplar xp̄ianissimi regis francorū patris
sui dignātissimi legatōē mittit querēs pri=
mo ea q̄ pacis sunt. deniq; scdo que fidei
sunt. deniq; tertio q̄ virtutis ⁊ ecclesiastice
sunt libertatis/ qm̄ ad hec tria principalit̄
synodus hec sacra tēdit. ¶ Iussit hesterno
vespe ꝑ ambasiatores ⁊ nūcios suos hic p̄=
sentes q̄tinus hoc matutino tp̄e/ eēm habi
turus oīonē noīe suo/ ꝓ veritatis elucida
tione circa ea que ꝑ hoc sacrū cōciliū agen=
da vident̄ occurrere. Nullus opinor mira
bitur si ad hāc iussionē ego fragilitatis mee
cōscius ⁊ tp̄is artatōe pressus expaui. Ni=
hilominꝰ in deo cui⁹ glorificatio querit̄ fi=
sus/ ⁊ de studio p̄terito sup hac veritat̄ in=
quisitōe memor regis p̄terea ⁊ eccl'ie regni
sui volūtate ꝑ instructōes cognita. Iussi di

deniq; m̄ris inclitissime/ cui⁹ legē dimittere
neq̄ o monit⁹ a sapiēte/ ego tāq̄ obediētie fi=
lius parē desiderās conatus suū aggredi cū
hūili dicēdorū oīm ad hoc sanctorū cōciliū
submissione vt iure suo dirigat oīa vel ac=
ceptet vel corrigat. ¶ Et in p̄mis q̄tinus
habeat̄ ordo dicēdorū lucidus ⁊ breuis/
q̄r vel ē q̄d texit̄ ordine longū/ cōuertamus
interim dilato themate oculos n̄re ɔsidera
tionis ad hoc q̄d dictū ē deū eē q̄ glorifica=
tur in ɔcilio sctōrū q̄ magnus ē ⁊ terribilis
sup oēs q̄ in circūitu eius sunt. Defigamus
in hoc psalmiste v̄bo mētis intuitū ne per
multa vagemur/ fallor si nō ibi videbimus
hui⁹ sacrosancte synodi cām q̄druplicē/ effi=
cientē videlicet formalē finalē ⁊ materialē
⁊c̄. ¶ Vult aliq̄s cognoscē cām efficientē.
plane illa ē. Deus magnus ⁊ terribilis/ cu=
ius instinctu miseratōne afflatu ⁊ attractu
collecta ē nūc eccl'ia sicut eleuatus spū p̄ce=
cinit psalmista. Deū eē q̄ dispsiōes israelis
cōgregabit/ q̄ cōgregat electos suos a qua=
tuor vētis a solis ortu ⁊ occasu/ ab aq̄lone
⁊ mari. tm̄mō q̄ cepit orādus ē vt ipē ꝑfici=
at. Leua in circūitu tuo o sacer cetus/ oclos
tuos ⁊ vide/ oēs isti ɔgregati sūt venerunt
tibi. Quidni cōtingat tibi q̄d idē ꝓpheta lo
quit̄ esaias. Tūc videbis ⁊ afflues ⁊ mira
bitur ⁊ dilatabit̄ cor tuū. ⁊ si dilatetur/ nun
quid non implebit illud spiritu suo deus.
¶ Porro causa formalis ē hec ipa collectō
seu cōnexio cōcilij sanctorū/ vel spūsctō for=
māte ⁊ exemplāte. qui ē neruus ⁊ vinculum
cōpaginās in vnū diuersa mēbra sanctorū
sic agnoscit ecclesia petens ꝓ seipsa vt spū=
sancto cōgregata hostili nullatenus incur
sione turbet̄. ¶ Querit aliquis p̄terea fi=
nalem huius sacri cōuētus causam/ sane il
la ē vt glorificet̄ deus magnus ⁊ terribilis/
iuxta vocē apostoli dicētis oīa in gloriā dei
facite. hec itaq; recta hec efficax semita ad
oīm q̄ voluerimus adeptionē/ si primo q̄=
sierimus gloriā suā/ dedit hoc intelligi dnūs
ait. Primū querite regnum dei ⁊ iusticiam
eius/ ⁊ hec oīa adijcient̄ vobis. ¶ Omes
postremo q̄ in circuitu dei sunt/ accipiunt̄
velati pro causa materiali ⁊ de se informi.
Nā sicut hoībus ꝑ scismata peccātibus cō
sequens est vniuersa sub deo quodāmodo
deformari/ qm̄ bō finis est oīm/ dicētibus

platonē ⁊ aristotele. necesse est aūt ꝯm exi-
gentiā finis oīa moderari/sic ex aduerso ve-
niunt oīa ꝑ hoc sanctoꝝ ꝯciliū dn̄o efficiē-
te formāte ⁊ finiente reformāda. Ita eni de
ꝓcioso sanguine xp̄i canit eccl'ia/terra pon-
tus astra mundus quo lauantur flumine.
¶ Quo circa vidē fas ē deinceps/quo
titulo relucet in cā efficiēte ac residet in B
frustrabilis autoritas/que cā ē deꝰ magnus
⁊ terribilis ex quo oīa in mēsura. Relucet
in causa formali exemplaris vnitas/vt sint
oēs vnū/sicut testis nūc in cōcilio sanctoꝝ
⁊ hoc in deo ꝑ quē oīa in numero. Relucet
in causa finali sp̄ualis vtilitas/qꝫ vt glorifi
cet deus in quo oīa in pōdere. ¶ Demum
ꝯcludit in causa materiali generalis viuen
doꝝ reformādorūqꝫ vniuersitas/ oīm scili-
cet que in circūitu dei sunt/ q̈tinus oīa re-
formenꝫ in numero pōdere ⁊ mēsura. Cō-
cedēte deo. Ex q̊ oīa/hinc modus vnitas ⁊
mēsura. Per quem oīa/hinc spēs veritas ⁊
nūerus. In q̊ oīa/hinc ordo bonitas ⁊ pō-
dus quo pōdere refluūt oīa in causaꝫ que
dedit eē. Ceterum prima triplicitas appro
priatꝫ patri/secūda filio/tertia sp̄uisancto be
ne habet/iacta sunt fundamenta soliditate
quadrangula/supedificare possumꝰ tetras
pytagoricū/hoc ē quadruplicē ꝯstructōnū
parietē vel structurā/⁊ dicere ꝓ p̄ma ꝯstru
ctione. ¶ Deus magnꝰ ⁊ terribilis sic glori
ficatꝫ in hoc ꝯcilio sanctoꝝ/ꝙ eidē sufficien
tem p̄bet ⁊ infallibilē autoritatē vt causa ef
ficiens/q̊ ad primū fundamētū. ¶ Rursus
ꝓ secūda cōstructōe Deus magnus ⁊ terri
bilis trahit ⁊ allicit oēs in cōmune christia
nos/ad vnius veri capitis vnitatem/tanꝗ̄
causa formās ⁊ exemplās/quo ad secundū
fundamentū primū in reformatōe ¶ Am
plius ꝓ tertia cōstructōe. Deus magnus
⁊ terribilis sic glorificari vult in hoc conci-
lio sanctoꝝ ꝙ oīa p̄cipue fiant ad honoreꝫ
⁊ cōseruatōneꝫ sue legis ac fidei sine qua ei
placere nemo potest/quo ad tertiū funda-
mentū/scd̄m in reformatione. Demuꝫ pro
quarta ꝯclusione. Deus magnus ⁊ terribil'
paratus est rebus oībus/ maxime hoībus
concedere ꝑ hoc conciliū sanctoꝝ quādam
reformationē pulchritudinis glorificatōeꝫ
ordinem ⁊ decorem cum ꝓuisionibus ido
neis aduersus eos qui nō in rectitudīe mo

rum/sed in circūitu ꝑgunt vicioꝝ/⁊ hoc ꝓ
quarta cōstructōe sup vltimū fundamētuꝫ
qd̄ est tertiū in reformatōe. ¶ Poterat H
hic ordo teneri sub his termīs/sed aliaꝫ
ꝓgredi viā suaserūt verba thematis/que ī
metaphora lucis fundata sunt. Reuerta-
mur igiꝫ ⁊ ponamus lucē diuini p̄cepti/qꝫ
p̄ceptū dn̄i lucidū illuminās oculos. Lu-
cernā insup dicē legis sicut petrus loquiꝫ vt
iubēte deo posita sup candelabrū luceat oī
bus qui in domo sunt/que domus ē eccle-
sia vel hoc sacrū conciliū vice sua. Diffun-
dat ⁊ spargat cōsequēꝫ lux ip̄a veritas euā
gelica. xij. cōsideratōes quasi totidē effulgē
tissimos radios veritatū particulariū/splē
didos ⁊ choruscātes. ¶ Ponamus in pri-
mis īmo iam positā digito sicut aiunt de-
mōstremus lucē apostolici symboli q̊ dici-
tur Credo in sp̄m sanctuꝫ ⁊ viuificantē qd
viuificantē: Certā vnā sanctā catholicā et
apostolicā ecclesiā. vnā ꝓpter collegationē
ad vnū caput primariū christū/⁊ vicarium
summū pontificē. sanctā ꝓpter sanctoꝝ cō-
munionē ⁊ remissionem peccatoꝝ vt infra
subdiꝫ. catholicā hoc est vniuersalē/qm̄ ab
eius obligatōe nullus viator īmunis est.
apostolicā/ qm̄ in apostoloꝝ ⁊ ꝓphetarū ꝑ
q̄s sp̄ussanctus locutus ē doctrinis funda
ta est ⁊ similiū filioꝝ successione duratura.
¶ Certus suꝫ ꝙ nullus q̄ vel haberi vel di
ci vult xp̄ianus caligare se dicet ad hanc lu
cem. Supaddamꝰ lucē alterā apostolicā v-
bi cōformē huic luci. Solliciti seruare vni-
tatem sp̄us/in vinculo pacis/vnū corpus ⁊
vnus sp̄us/sicut vocati estis in vna spe vo
cationis vestre/vnus dn̄s/vna fides/vnuꝫ
baptisma/vnus deus ⁊ pater oīm qui sup
oēs/ꝑ oīa ⁊ in oībus nobis. Sequiꝫ ⁊ ipse
dedit quosdā quidē ap̄los/quosdā aūt ꝓ-
phetas/alios vero euāgelistas/alios auteꝫ
pastores ⁊ doctores ad ꝯsumationem san-
ctoꝝ in opus misterij/in edificationeꝫ cor-
poris xp̄i/donec occurramus oēs in vnita-
te fidei agnitōis filij dei/in virū ꝑfectuꝫ/in
mensurā etatis plenitudinis xp̄i. Sequitur
veritatem aūt facientes in charitate cresca-
mus in illo ꝑ oīa qui ē caput xp̄i ex quo to
tum corpus cōpactū ⁊ cōnexū ꝑ oēm iun-
cturā subministratōis ꝯm operatione in men
surā vniuscuiusqꝫ mēbri augmētū corpo-

ris facit in edificatõem sui in charitate. hec
apl's ad Ephẽ. iiij. ⁊ in hãc sententiã multa
ad Col. j. ⁊. ij. et. j. Coꝛ. xij. ⁊ ad Rhoma.
xij. posita sunt. Hec aũt cõparatio veri coꝛ
poris ad mysticũ multũ luminis affert inq̃
sitoribus veritatis neduz apud phõs sicut
aristotelẽ ⁊ plutarcũ. sed apud theolo. pau
lum precipue. ¶ Diffundũtur vero sicut
ꝑmisimus. xij. ꝯsideratões ex hoc sym=
boli ⁊ apl'i doctrinali luce quasi totidez ra=
dij veritatis splẽdidissimi. ¶ Ecclesiastica
vnitas ad vnũ caput xp̃m fit ⁊ agglutinat̃
ꝑ amoꝛosuz spũssancti vinculũ medianti=
bus diuinis charismatib⁹/ tanq̃ qualitati=
uis dispositõibus reddẽtibus in coꝛꝑe my
stico cõplexionalẽ armoniã viuificã ⁊ decẽ=
tem ad oꝑa vite spũaliter sufficiẽter exercen
da. ¶ Ecclesiastica vnitas ad vnũ caput se
cũdariũ qḋ dicit̃ sũmus pontifex xp̃i vica=
rius fecundioꝛ est multiplicioꝛ/ copiosioꝛ ⁊
maioꝛ q̃ fuerit cõgregatio synagoge ⁊ q̃ sit
cõgregatio ciuilis sub vno rectoꝛe rege vel
imꝑatoꝛe. ¶ Ecclesia habet ptãtem seu fa=
cultatẽ ex viuifico germie sibi insito ꝑ spm̃
sanctũ/ q̃ seipam potest cõtinuare in inte=
gritate ⁊ vnitate mẽbroꝝ suoꝝ/ tam eẽntia=
liũ seu foꝛmaliũ q̃ materialiũ atq̃ fluẽtiũ.
¶ Ecclesia habet spõsuz indefectibilẽ chri=
stum/ sic q̃ lege stãte nec xp̃s potest ipi spõ
se sue ecclesie dare libellũ repudij/ nec econ
uerso. ¶ Ecclesia nõ ita ligat̃ mr̃imoniali
vinculo ad vicariũ indefectibilẽ sponsi sui
quin mutuo se possint absoluere ⁊ dare li=
bellũ repudij. ¶ Ecclesia vel generale cõci
liũ eã repñsentãs est regula a spũsancto dire=
cta tradita a xp̃o vt q̄libet cuiuscũq̃ status
etiã papalis existat eã audire ac eidẽ obedi
re teneat̃ alioquin habẽdus ẽ vt ethnicus ⁊
publicanus. Patet ex imutabili lege diuia
Mat. xviij. ꝓmulgata. ¶ Conciliũ gene=
rale sic describi põt. Conciliũ generale ẽ ag
gregatio legitima autoꝛitate facta ad ali=
quem locũ/ ⁊ ex omni statu hierarchico to=
tius ecclesie catholice nulla fideli persona
que audiri requirat exclusa ad salubrit̃ tra=
ctandũ ⁊ oꝛdinandũ ea que debitum regi=
men eiusdem ecclesie in fide ⁊ moꝛibus re=
spiciũt. ¶ Ecclesia vel generale concilium
dũ dictat aliqua regimẽ ecc'ie ꝯcernentia/
papa nõ sic ẽ supꝛa iura etiã positiua/ q̃ pos

sit ꝓ libito dissolue talia dictata ꝑ ecclesiaz
eo mõ ⁊ intentõe q̄bus dictata conclusaq̃
sunt. ¶ Ecclesia vel generale cõciliũ q̃=
uis nõ possit tollẽ plenitudinẽ ptãt[is] pa=
palis a xp̃o supnaturaliter ⁊ misericoꝛditer
collate/ põt tamẽ vsuz eius limitare sub cer=
tis regulis ac legibus in edificatõez ecclesie
ꝓpter quã papalis autoꝛitas ⁊ alteri⁹ hoĩs
collata ẽ. Et in hoc ẽ totius ecclesiastice re=
foꝛmatõis stabile fundamentũ. ¶ Eccle=
sia vel generale cõciliũ potuit ⁊ potest con=
gregari sine exp̃sso cõsensu vel mãdato pa=
pe etiã rite electi/ ⁊ viuẽtis in multis casib⁹
Unus inter ceteros est/ qꝛ accusatus ⁊ euo
catus sit vt audiat ecclesiã iuxta legẽ euan=
gelicã allegatã/ cui legi subiectus est/ et ipse
renuit ꝯtumacit̃ ecclesiaz cõuocare. Alius
casus vbi materie grãdes cõcernentes regi
men ecc'ie veniũt terminãde ꝑ generale cõ
ciliũ/ ⁊ papa renuit cõtumacit̃ illud euoca=
re. Alius si etiã dictatũ sit per generale con
ciliũ q̃ debeat tali vel tali tp̃e ꝯuocari. Al
ter casus est vbi ꝓbabilis est dubitatio su
per cõtendẽtia pluriũ de papatu. ¶ Eccle=
sia seu generale conciliũ si viam aliquã cõ=
cluserit seu dictauerit acceptandã eẽ a papa
pro terminatõe scismatis ip̃e tenetur illam
acceptare/ ⁊ ita ſm prep[ara]tionẽ animi tenet̃
ad cessionẽ ⁊ dum vltro offert eam ⁊ preue
nit ip̃e reddit̃ multipliciter cõmendãdus.
¶ Ecclesia seu generale conciliũ precipue
debet intẽdere cum ꝓsecutione vnius per=
fecte ad extirpationẽ erroꝝ/ ⁊ emendationẽ
errantiũ sine ꝑsonarũ acceptione. Simili=
ter ad hoc q̃ hierarchicus oꝛdo ecclesiasti=
cus p̃latoꝝ ⁊ curatoꝝ multiplicit̃ turbatus
refoꝛmet̃/ ad similitudinem diuine celestis
hierarchie/ ⁊ cõfoꝛmiter ad regulas primi=
tus institutas. ¶ Ecclesia nõ habet effica=
cius mediũ ad generalẽ suiip̃ius refoꝛma=
tõez/ q̃ si statuat̃ generaliũ ꝯciliorꝝ ꝯtinua
tio/ celebrationẽ ꝓuincialiũ nõ omittẽdo.
¶ Explicit. Et attendat benignus lectoꝛ/
q̃ ꝓlatoꝛ huius sermonis Jo. cancella=
rius parisieñs pressus nimia tempoꝛis an
gustia/ ꝓbatões dictatas nõ apposuit ad
has ꝯsideratões/ sed ꝓut in mentem ⁊ lin
guam ex recoꝛdatõe p̃teritoꝝ opusculoꝝ
presertim tp̃e concilij pisani duz absens ab
eo legebat parisius/ inserens materiã hãc

quam in tractatulo quodam sub. xx. consi=
derati onū numero scriptam reposuit/ cuiꝰ
initium est. Uenient autem dies cum aufe
retur ab eis sponsus/ vbi predicte conside=
rationes/ ⁊ in ꝓpositione vna coram legatꝭ
anglie ꝑgentibus ad conciliū pisanū tunc
parisius habita/ ꝓlixiori solidioriq3/ mani
festate sunt argumētatione/ qui tractatus ⁊
ꝓpositio ꝓdierunt in publicum/ vt habeat
qui voluerit fas est.

Amplius vo iuxta legatōnis onꝰ A
impositū ꝑ christianissimū regez
francoꝝ ac vniuersitatē ꝑclarissimā
parisieñ. ꝓposuerat idem cancellarius post
verbum de ecclesiastica vnitate subiūgere
de errorū extirpatione/ sed impeditus tunc
partim amicorū suasione/ partim tp̄is arta
tione/ ⁊ vt in prolixitate non inesset fastidi=
um/ silentio p̄terijt quorū aliqua summa=
tim hic subiūcta sunt. ¶ Glorificationem
dei/ patres apostolici patres gloriosi posui
mus esse finem huius concilij sanctorum/
quatinus pleni sint celum ⁊ terra. O deus
magne ⁊ terribilis gloria tua/ quatinus nō
iam ambulent in errorū circūitu impij sup
terram/ sed agnoscant. quoniā magna est
gloria/ dicente sapiente/ sequi te dn̄m per se
mitas legis tue pacificas/ quoniā pax mul
ta diligētibus legē tuā. ⁊ nō est illis scādalū
⁊ quia si creditur eidem sapiēti: nihil dulciꝰ
ꝗ̄ respicere in mādatis dei. ¶ Sed ve mū=
do a scandalis/ ve tibi mala voluntas/ ⁊ iō
mala quoniā arroganti supbia gloriam ꝓ
priam querens anteponis eam diuine/ no
lens subici legi sue/ neq3 captiuare omnē in
tellectū in obsequiū fidei. Hinc hereses et
errores impij hinc scādaloꝝ turbatōes hor
ride/ hinc ordine violato plurima fedaq3 cō
fusio/ hinc tandē in hoībus ⁊ ex cōsequēti
ꝑ oīa que ꝓpter hoīes fecit deus/ suboritur
frequēter nō gloria dei/ nō pax hoībus/ sed
tetra quedā alteratio/ mortificās ⁊ abijciēs
viuificantē grē spiritū/ ⁊ cadauerosa3 mō=
strosorū defectuū nō tam formam ꝗ̄ defor
mitatē inducēs. ¶ Deplorat hanc ꝑuersis=
simā rerū vicissitudinē christianissimꝰ fran
corum rex cū ecclesia tota regni sui/ miseretꝰ
dolet/ compatitꝰ/ ⁊ ab hoc sacrosancto cōci=
lio legitimas ꝓuisiones efflagitat. Nō cō
fundatꝰ precor ab expectatōne sua/ nolite ca

reat pijssimis desideriorꝫ suorꝫ affectibꝰ/ sed
⁊ patrē sequitꝰ sua ꝓles/ regē videlicet filia
sua parisieñ. vniuersitas nec tantu3 sequitꝰ
sed preit humilitate salua/ qn̄q3 consilijs.
nūc exhortatōibus/ aliqn̄ doctrinis/ sciens
ꝗ veritas custodit regem/ sciens p̄terea se
positam apostoli iussu vt potens sit exhor
tari in doctrina sana/ ⁊ eos qui ꝯtradicunt
arguere/ que posuit Arist. opa duo sapien
tis. Deniq3 ꝑata est tanꝗ̄ posita in luce3 ec=
clesie ad satisfactōe3/ omi poscēti ratōe3/ de
ea que in ip̄a est fide/ ⁊ spe/ vt in oībus ⁊ per
oīa glorificetꝰ deus. ¶ Insurrexerūt ec M
ce post aliqua tp̄a plurime doctrine per=
egrine varie pestifere ⁊ dānate/ obtenebran
tes ecclesia3 ꝑ multa christianitatis mēbra
per regna/ ꝑ ꝓuincias/ ꝑ regiones insignes
Processu3 ē ad expellēdas hm̄oi doctrina
rum tetras caligines nūc luce disputatōis
doctrinalꝭ ꝑ doctores ⁊ vniuersitates, nunc
flabello iudicialis reprobatōnis ꝑ diocesa
nos ⁊ inꝗ̄sitores heretice prauitatis/ in an=
glia/ in scocia/ in praga/ in francia. Nondū
tn̄ vel illuminari vel emēdari sufficienter in=
sperimus/ cecā ⁊ stultā improbitatē asserto
rū/ sectatorūq3 suoꝝ/ qn̄ error assidue sicꝰ cā=
cer serpat ⁊ alicubi palā q̄si nudato ense per
natōes ⁊ ppl'os impudētꝰ erūpat. Propte
rea necesse ē ꝑ splēdidissimā ⁊ inobfuscabilē
huiꝰ sacri cōcilij lucē ꝓuida celeritate de re
medijs institui. vt q̄ spreuerūt p̄latos ⁊ do
ctores diuisim positos tanꝗ̄ lucernas i do
mo dei reuereantꝰ eos cōspiciāt ⁊ obediant
dum in vnā hāc ecclesie domū collecti da=
bunt autoritatis sue robur ⁊ pondus/ ībūt
in splēdore fulgurātis haste reprobatōis iu
dicialis. qualem nemo q̄ christianus fide
vult audebit ꝯtemnere. Esto ꝯtēnat. Ipse
tamē de ꝯtemptu suo fulguratōe3 concre=
mationēq3 subicit vt iustū est. ¶ Et quo=
niam charitas sicut incipit a se ⁊ a suis/ dile
ctionis exhibitōe sic in correctōis ⁊ emēda
tionis ꝓcuratōne priorē hr̄e locū debet/ ne
subeat illud improperij ꝓuerbiū. Medice
cura teip̄m. Et illud de apl'i snīa/ qui predi
cas nō furandū furaris/ nō occidendū oc=
cidis/ non ꝑiurandum deieras/ ⁊ ita de reli
quis. Hinc christianissimꝰ rex noster suaq3 per
adoptatōe3 dignatiuā carissima filia pari=
sieñ. vniuersitas voluerꝰ hactenꝰ a regno ⁊ a

fuis ꝑuersa quorūlibet erroꝝ zizania / mox
vt erūpere seu germīare sentiebant̄ / diligē-
ter oppūmi / resecariq̄z. nunc falce doctrine /
nūc securi pastoralis sinle. ita tamē vt nō si-
mul eradicaret̄ ⁊ triticuz. Sūt plurima rei
q̄ loq̄mur documēta / e quibus vnū / q̄d no
uitate acritateq̄z ꝑcellit ceꝯuimus in mediū
deducere. Ecce patētes regis nostri litteras
quas audire libeat / legi debebat hec littera
patens / cuius initiū est post intitulationē.
Regia maiestas nr̄a. dehinc subiūgenduz
erat. ¶ Audiuit sacrosanctū cōciliū iu-
stoꝝ / q̄tin⁹ in christianissimo rege nr̄o fer
ueat zelus / ad ea q̄ fidei sunt / absq̄z omī ꝑso
narū acceptōe / absq̄z respectu ꝓprie etiā car
nis ⁊ sanguinis. Terreat ipē de⁹ magnus
⁊ terribilis q̄ glorificat̄ in cōcilio iustoꝝ / q̄
salubriter ⁊ potēter intonat. Ambulate dū
lucē habetis / subdit monitōis cām. ne tene
bre vos cōprehēdant. Et quales oro desio
res fugibiliores horribilioresq̄z tenebre q̄
erroꝝ ⁊ heresum circa prima ꝑceptoꝝ mo-
raliū principia vt sunt. Nō piurabis. Nō
occides. Nō insidiaberis. ¶ Terreat ipos
ecclesiasticos pastores ⁊ doctores positos ī
lucem alioꝝ si non ad exemplar tā insigne
atq̄z ꝑlucidum christianissimi regis nostri /
non eos illuminet accendat ⁊ inflāmet ze-
lus domus dei. Vox dicentis. Clama ne
cesses ⁊ annūcia ppl'o meo peccata sua. Si
nō vrgeat eos ꝓcedere ꝯstanti celeritate ad
effugationē erroꝝ tenebrosoꝝ / ⁊ ad illumi-
nationē errantiū / neq̄z enī potest integra sa
lubritate sine secūdo primū fieri / q̄m dum
impune ꝑtinatia manet in errātibus. cōua
lescant ⁊ seuiant errores necesse est. ¶ Sed
in ipa meditatōe mea videret̄ occurrē ani-
malis homo / nō sapiens que dei sunt / deū
non inuocans. Illic ꝑterea trepidat timo-
re / vbi nō est timor. magnus est inquit su-
surratōe tremula / magnus credite ⁊ terribi
lis quē tangūt ⁊ notant errores hmōi prin
ceps est. Scimus aūt q̄d sapiens enunciet.
Indignatio principis mors / ⁊ vir prudēs
placabit eam. quid q̄so si seuiat: si seditiōes
ꝯcitet: si bella moueat: si secuz pl'imos hos
terroꝛib⁹ / hos ꝓmissis in errorē suū trahat
ita vt si fieri pōt moueāt̄ etiā electi. ¶ Vi-
de sedulo ac iteꝝ iterūq̄z recogita / ait aīalis
hō / ne fortassis obinde ꝑstet̄ tā desiderātis-

sime iā iāq̄z in ianuis existēti / paci ecclesie /
grādis obex / vel totalis diruptio. ¶ At vo
nihil hic tale timēdū. O strenuissimi pugi
les fidei. O potēcissimi legū diuinaruz de-
fensores. Nihil inq̄ tale timendū timenti
bus deū / ⁊ obediētibus iussioni / qua dixit
Nolite terreri ab eis q̄ corpus occīdūt / ani
mā vō occidere nō pn̄t. ita dico vobis hūc
timete. timeat̄ deus ⁊ nō terreat. Nō time
deū (suadet aug.) ⁊ minantē mōm vniuer
sum ridebis. Tollatur hec suspiciosa pigri
formidatio / dicētis leo ē in via / deuorādus
sum q̄ꝛ ꝓfecto magna ⁊ vnica securitas est
nil timere ꝑter deum. Cuius hec iussio est
Usq̄z ad mortem certa ꝓ iusticia. ⁊ iterum
Esto fidelis vsq̄z ad mortē ⁊ filia. ¶ Po
tueramus rem hāc in logius deducere /
ꝓ qua interim satis sint breues ⁊ pauca ꝯ-
siderātōes / quasi totidē radij moralis / lu-
minoseq̄z veritatis. ¶ Prouidendū ē here
ticali deuiationi demoni ꝑ eccl'iastica mē-
bra serpenti / non minus celeriter ⁊ efficacit̄
q̄ scismati sup ꝯtendētia de papatu. Eccle
sia quippe magis in fide q̄ in secūdario ca-
pite fundata est. ¶ Prouidendū est ꝯstan-
tius ꝑ hoc sacrū conciliū ad extirpationez
erroꝝ / emūdationē errantiū q̄to qui errant
plures sunt. potētiores ⁊ maiores. Nā si q̄s
dixerit q̄ bella suscitabūt / diffamat eos ni-
mis / neq̄z ei leuit̄ credi debet. ¶ Prouiden
dū est ad emēdatōez errantiū / ꝑ eos qui se
dicunt amicos eoꝝ vigilantiori solicitudi
ne q̄ ꝑ extraneos ceteris paribus. ¶ Pre-
stantes scienter impedimentū ne errātes re
sipiscant / ⁊ corde credant ad iusticiaz / ⁊ ore
faciant confessionē ad salutē / habendi sunt
hostes capitales errantiū ⁊ salutis eorum.
¶ Prestantes sciēter impedimētū ne tollā
tur errores / ⁊ errantes corrigant̄ / redditur̄
sunt rōez de damnis oībus tam spūalib⁹ q̄
tpalibus que obinde ꝑuenerūt aut veniēt
¶ Omissio seu dissimulatio ꝑstantiū im-
pedimentū nedū positiue sed priuatiue vel
omissiue / directe vel indirecte / per cautelas
humanas / ne tollant̄ errores. causat suspi
tionē de fautoria heretice prauitatis / q̄nq̄z
leuem / q̄nq̄z vehemētē / q̄nq̄z ꝯuincentē iu-
xta varietatē obligationū. ¶ Inexcusabili
or ⁊ aliq̄n ꝑniciosior ē error in ꝑncipijs le-
gis naturalis / sicut sūt ꝑcepta decalogi fm

planū ⁊ vsitatū intellectū verboꝝ apd̄ oēs
vtētes ratione/ ꝙ sit error in articulis fidei/
qui sunt supra nature facultatē. ⁊ in agibi-
libus ꝙ speculabilibus. ¶ Conditionalis
ꝓtestatio vel ꝯfessio non sufficit ad purga-
tionē legitimā/ sup publicatōe vel defēsiōe
vel anotatōe erroꝝ/ quoꝝ oppositas verita
tes tenet̄ errans explicita fide tenere. ¶ Dif
famatus publice ⁊ notorie/ sup publicatōe
aut defensione erroꝝ ꝯtrarioꝝ recte fidei ⁊
moribus tenet̄ seipm̄ purgare/ si pōt coraꝫ
iudice legitimo etiā nemine eū ꝑsonalit̄ ac
cusante/ tenet̄ eni seruare famā ꝓpriaꝫ/ ⁊ ab
alijs scādala prestita remouere. ¶ Pax re-
gnoꝝ ꝑ christianitatē vix pōt efficacꝰ ⁊ di-
uinius ꝓcurari ꝙ ꝑ legitimā extirpationē
erroꝝ ⁊ correctionē errantiū. ¶ Querere ꝓ
uisionē sup extirpatōe erroꝝ ⁊ correptione
errantiū nō est impedire ꝓsecutōneꝫ vnio
nis ecclesie/ sed est eā iuuare ⁊ accelerare mł
tis attentis. ita vt verū sit/ ꝙ oportet vnum
facere/ ⁊ aliud nō obmittere.

Explicit.

Sequitur propositō

facta corā concilio generali constañ. ex par-
te regis francie ꝑ eximiū sacre theologie ꝓ
fessorem/ dn̄m cancellariū parisieñ. Anno
domini. M. cccc. xvj. die quinta maij. Re
sponsiua ad quādam ꝓpositioneꝫ ex parte
dn̄i burgundie ꝑ ep̄m Atrabatensem priꝰ
videlicet scd̄a dicti mensis factā.

Reuerēdissimi
patres ac dn̄i preclarissimi/
deo insup amabiles egregij
ac spectabiles viri doctissi-
mi atqꝫ sapientes. Deus q
glorificat̄ in cōcilio sancto-
rum magnꝰ ⁊ terribilis mihi locuturo. imo
nobis humilibꝰ ambasiatoribꝰ christianissi
mi francoꝝ regis/ ꝓ parte sua ⁊ veritatꝭ ca-
tholice defensione locuturis/ coram hoc sa
crosanctoꝝ ꝯcilio/ in spiritu pacis ⁊ lenita-
tis ꝯgregato/ in quo glorificat̄ deus. exorā
dus ē in primis/ ac sibi dicendū cum ꝓphe-
ta. Deus iudiciū tuū regi da. Accomoduꝫ
satis est qd̄ sequit̄/ ⁊ iusticiā tuā filio regis
Juste quidem sic exposcimꝰ. rite sic exordi
mur. qm̄ dicēte eodē ꝓpheta. Honor regł
iudiciū diligit. Que ratio? Nimirū q2 con
stitutꝰ ē rex a deo iudex oīm in vindictā ma
lēfactoꝝ/ laudē vero bonoꝝ. neqꝫ enim sine
causa gladiū portat. Confitet̄ hoc ip̄m pia
grataqꝫ recognitōne/ idem rex suis patenti
bus litteris ꝓut infra docebimus. Sed ve
mūdo a scādalis/ ve calūniātibus christia-
nissimū regem supbis/ ita vt exclamare fas
habeat tā apud deū ꝙ apud hoc ꝯciliū dei
nutu ꝯgregatū. Feci iudiciū ⁊ iusticiam ne
tradas me calūniātibꝰ me. Et illud qd̄ seq-
tur. Suscipe seruū tuū in bonū/ nō calūni
entur me supbi. Et a qbus oro calūnianti
bus querit rex eripi? qles sunt iste calūnie.
Dicemꝰ pauca ꝓ re tāta vt ꝓtinus ad rem
veniamꝰ quā exponere atqꝫ defendere mis-
si sumꝰ nos humiles ⁊ deuoti eiusdē regis
ambasiatores. Ecce calūnia dicētiū etiā in
hoc ꝯcilio/ quā auribꝰ his accepi. Quid q̄ri
tis? Rex vester nō fecit iudiciū ⁊ iusticiam
sup nece luctuosissima vnici fratris sui/ q̄m
vel dissimulauit vel indulsit. Calūniantur
ex aduerso plurimi dicētes. Rex vtiqꝫ iusti
ficationē mortis illius non iuste dānari fe-
cit vel ꝑmisit. quā mortē nō reprobare/ sed
approbare debuerat. auditis calūnias qua
quauersuꝫ dextrorsuꝫ ⁊ sinistrorsuꝫ q̄s quō
dissoluemꝰ. Attēdite p̄res orthodoxi. alle
gatū nup hic audistis. ⁊ i ep̄la dn̄ice currē-
tis scriptū ē. Seq̄mini inq̄t vestigia eius/ q
pctm̄ nō fecit ⁊ hic ē xp̄s ih̄s quē inuenimꝰ
ꝓprias iniurias eq̄nimit̄ indulsisse/ q cum
malediceret̄ sicut subdit petrus nō maledi
cebat cū pateret̄ nō cōminabat̄. Ipsum ve
ro p̄ris sui dei/ diuineqꝫ legis sue contume
lias acrit̄ repulisse legimꝰ semp. adeo ꝙ refe
rēte marco dictū eīt q̄nqꝫ de eo ꝓpter feruo
rem defendēde legis dei. qm̄ in furorē ver-
sus ē. Notat ista Chryso. sup illud Mat.
Vade retro sathanas/ vbi nos inculpat q
mites in iniurijs dei sumꝰ/ acres vero ⁊ im
placabiles imo crudeles in nostris vindi-
candis inuenimur. Nō sic moyses q man
suetissimꝰ existens oīm qui erāt in terra/ mi
ra seueritate p̄uaricatores legis diuine vin
dicare curauit. Rex igit̄ xp̄ianissimus ⁊ ve
re māsuetissimꝰ atqꝫ totꝰ amabilis/ sequēdo
vestigia eius q peccatū nō fecit/ ꝓnus fuit
ac indulgētissimꝰ in ꝑsonalibꝰ iniurijs sicut
ꝫ fuerat ip̄e frater suus quo iubente nemo